

De Ark Ede Toerusting in het seizoen 2018 - 2019

Aantekeningen bij de toerustingsdiensten op de zondagen
2 en 9 december 2018

4. Verlangen n.a.v. Psalm 130

Pelgrimslied

Psalm 130 behoort tot het genre van de pelgrimsliederen. Zij nemen in het Psalmbboek een eigen plaats in: de Psalmen 120 t/m 134, die allemaal hetzelfde opschrift hebben. De oude Statenvertaling vertaalde dit niet: een lied *hammaäloth* – dat betekent: ‘het-omhoog-gaan’. Joden zongen deze liederen tijdens de bedevaart naar de tempel in Jeruzalem. Men wandelde omhoog uit bijvoorbeeld de Jordaanvallei naar de stad en tempel die op bergen liggen. Maar de oorsprong van deze liederen ligt waarschijnlijk ergens anders. Veel deskundigen denken aan de ballingschap in Babel. Uit deze diepte roept er dichter naar God. Meer specifiek: de God van Israël, hier bij Zijn bijzondere naam JHWH (in vertaling: HERE) genoemd. De God van het verbond. Aangeropen als adonai (Here in vertaling).

De diepte

De eerste woorden van deze psalm hebben hem zijn naam in het Latijn gegeven: Profundis. Uit de diepten (meervoud!). Primair moet je hierbij dus denken aan de concrete, maatschappelijke omstandigheden. De diepte van Israëls deportatie, de gevangenschap. Voeg daarbij dat in het oude Oosten gevangenen vaak niet meer waren dan diepe kuilen, oude waterputten soms nog met water erin (bijvoorbeeld Jozef en Jeremia). Als je erin geworpen werd, zonk je weg in de blubber. David schetst dit beeld voor de situatie waarin hij verkeert (Psalm 69:15,16). Daaraan moeten wij denken bij de woorden ‘in de diepten’. Een noodsituatie. De ballingschap. Maar zij heeft alles te maken met het oordeel van God. De dichter erkent dit als gevolg van concrete zonde en ongerechtigheid, zowel van Israël als van zichzelf.

In dit perspectief krijgen de woorden ‘uit de diepten’ nog meer betekenis. Zij klinken in meerdere situaties verrassend actueel. Een mens kan zich op veel manieren voelen wegzinken. Persoonlijk en gemeenschappelijk. Ziekte, crisis in relaties, politieke omstandigheden, culturele ontwikkelingen en maatschappelijke veranderingen. Ook uit die diepten roepen mensen tot God. Om genade. Dat is de kern van de luide smeekbeden (HSV), de NBV geeft de originele betekenis mooi weer (vgl. NB: ‘mijn smeken om genade’).

De vergeving

[Zie voor meer gegevens ook de aantekeningen bij Psalm 32, over schuldig].

De dichter negeert (of bagatelliseert) onrecht en zonde niet. Zij vormen de aanleiding voor de situatie waarin de dichter verkeert. Nu is hij zich er terdege van bewust dat hij niet zomaar tot God kan naderen. Tegenover Hem houdt niemand stand (vs. 2). Daarom doet hij een dringend appèl op Gods vergevingsgezindheid. Omdat hij weet dat God zo is. Hij *vé*-geeft. Met andere woorden Hij doet de zonde ver weg, zoals Psalm 103 zingt: ‘zo ver het oosten is van het westen...’ (Ps. 103:12). Gods vergeving is radicaal. Bij Hem blijft er niets zitten. Dat zegt de profeet Micha met een prachtige beeldspraak: God werpt onze zonden in de diepte van de zee (7:19). Er is niets meer van terug te vinden. Geen spoor. En Corrie ten Boom voegde hieraan toe: ‘Hij plaatste er een bord bij: verboden te vissen’.

Het verlangen

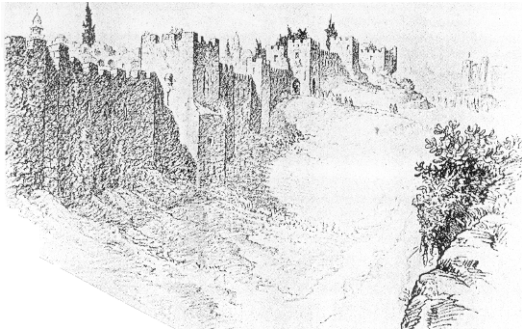
Deze houding van God wekt verwachting en roept verlangen op. Nederlandse vertalingen gebruiken beide woorden. Omdat bij God vergeving is, is er ook verlossing! Dit boezemt ontzag in, dwingt respect af (vs. 4, zie ook aantekeningen bij Psalm 48, Ontzag). Juist als wij vergeving ontvangen, versterkt dit de band met God. De dichter kijkt ernaar uit. Zoals je vol verlangen uitziet naar bijvoorbeeld het heilig avondmaal om bij brood en wijn Gods genade te vieren en vooruit uitzien naar de toekomst van de Here Jezus Christus: de definitieve verlossing en de permanente bevrijding, meer dan uit welke diepten ook...

De hoop

Psalm 130 wordt ook wel tot de boetepsalmen gerekend. De vraag is, of deze typering correct is. Je kunt hem ook classificeren als een Psalm van hoop. Allereerst voor Israël. Er komt bevrijding. Hoewel de terugkeer uit Babel niet concreet wordt genoemd. De verwachting is voldoende. Het verlangen groeit. Want de uitkomst nadert! Vervolgens geldt dit ook voor de volken, voor de gemeente van Jezus Christus. Psalm 130 kun je ook een Adventpsalm noemen. Hij schittert van hoop, tintelt vol verlangen, ziet verwachtingvol vooruit. Meer dan wachter op de muren...

Beeld van de wachters op de morgen

In een schitterend beeld maakt de dichter van Psalm 130 dat duidelijk. Het is als met een wachter op de muur van een oud-oosterse stad. Hij moet goed opletten, of er geen gevaren dreigen. Elk moment van slaperigheid kan fataal worden. Maar waar ziet die wachter het meest naar uit? Ziet hij niet als eerste het morgenlicht? En wordt hij dan niet heel blij. De nacht is voorbijgegaan. Het wordt weer licht. Zie ook Psalm 134:1 over de Knechten des Heren (priesters/levieten) die alle nachten in het huis des Heren staan. Vgl. Jesaja 21:11. 'Boven in het poortgebouw (van een stad) was de plaats voor de wachter, die daar tot in de verte kon spieden. Bovendien waren er ook wel wachters op de muren. Die wachters waren nodig, niet alleen omdat de bevolking gewaarschuwd moest worden bij een aankomst van vijanden, maar ook bij brand en onheil...

Voor de wachters in de nacht vielen de uren lang, in de donkerheid, in de vochtigheid van de nachtmist – en met verlangen zagen zij uit naar het ochtendgloren: dan zouden zij bevrijd worden van hun moeiten van de nacht. Maar zij bleven waakzaam, zonder onderbreking. Zo moet men op God wachten: dat is voortdurend en zonder ophouden....'Als gij ermee begint op God te vertrouwen, houd dan niet weer op; laat avond en nacht voorbijgaan, blijf op uw wachtpost staan, tot het weer morgen wordt' (Luther).' (zie dr. A. van Deursen, *De achtergrond der psalmen* (BBB-serie).

Kerk van de toekomst

In 1944 schreef Bonhoeffer een brief aan zijn pasgeboren neefje. Een brief voor bij zijn doop, die hij later zou kunnen lezen. Bonhoeffer schrijft daarin ook over de kerk van de toekomst, de kerk van nu dus. Wat daarin het wezenlijke zou moeten zijn. Drie dingen noemt Bonhoeffer: *'bidden, het goede doen en wachten op Gods uur'*. Inderdaad, ook dat is wachten op God. Als kerk denken we vaak dat we van alles moeten doen, dat het om onze activiteiten draait. Maar dat is niet het wezenlijke. Het wezenlijke is dat wachten op God. Op wat Hij ons te zeggen heeft. Welke richting Hij ons wijst. Hoe Hij ons stil laat worden en stilzet. Anders wordt het allemaal ook zo krampachtig en zo geforceerd: als we nu maar dit doen, dan gaat het goed, dan blijft de kerk wel goed gevuld, dan zijn we tenminste relevant. Maar als we nu eens weer echt gaan wachten op God. Dat zegt niet alleen Bonhoeffer, maar dus ook Psalm 130, en zoveel Psalmen en andere Bijbelgedeelten meer. Dat is geen passief wachten, van een beetje uit het raam staren, met de armen over elkaar. Nee, actief verwachten – sommigen vertalen zelfs met verlangen (zodoende de titel boven deze schets). Bonhoeffer heeft het over bidden. Dat is allesbehalve passief. 'Bidt voortdurend', zegt de apostel Paulus ergens (1 Thessalonicenzen. 5:17). Bidden, in de kerk, op de kringen, persoonlijk. Zeker ook voor hen die niet meer bidden willen of niet meer bidden kunnen. Net als die vier vrienden met hun verlamde vriend naar Jezus kwamen, zó bidden, zo anderen neerlaten voor Jezus: 'uit de diepten roepen wij tot U, o HEER. Hoor naar onze stem.' En het tweede punt van Bonhoeffer, 'het goede doen', geeft ook aan dat het geen passief wachten is. Het sluit ook naadloos aan bij waar Paulus over schrijft in Romeinen 13: 'Als de nacht ver gevorderd is en de dag nabijgekomen, laten we dan de werken van de duisternis afleggen en de wapenen van het licht aandoen.' Dat blijkt alles te maken te hebben met ons doen en laten: geen zwelgpactijen en dronkenschappen, geen seksuele zonden en andere losbandigheden. Geen ruzie en afgunst. Dat hoort bij de duisternis. Dat verwijderd je van God, van de ander, van jezelf. Maar je juist met Jezus Christus bekleden. Dus Hem navolgen. Het goede doen. Vrede zoeken met anderen. Laten zien dat je van Hem bent en voor Hem leeft en het goede voor hebt met alle mensen, met een streep onder álle: dus niemand uitsluiten. (zie Dietrich Bonhoeffer, *Verzet en overgave*, brief mei 1944, gedachten voor de doopdag van Dietrich Wilhelm Rüdiger Bethge).

Gespreksvragen

1. Wat roepen de eerste woorden 'uit de diepten' bij jou op?
2. Voor de dichter van Psalm 130 wekt vergeving van zonde verwachting; zij roept verlangen op en stimuleert de hoop. Welk effect heeft vergeving bij jou?
3. Wat betekent verwachten van of verlangen naar God (vers 5) voor jou? Herken je de tekening van de wachter (vers 6), voor jezelf en voor de gemeente? Motiveer waarom wel of niet.
4. Als je met verlangen naar God uitkijkt, wat zou je dan van Hem willen vragen en waarop zou je hopen?
5. Hoe deel jij de verwachting / het verlangen / de hoop van Psalm 130 met andere mensen in jouw omgeving? Concreet in deze adventtijd?